

Implementatieplan

woonplaatsbeginsel Beschermd Wonen

Versienummer: 1.1

Datum: 14-11-2022

KETENBUREAU

I-SOCIAAL DOMEIN

Wijzigingsbeheer

Datum	Versie	Bewerker	Wijzigingen
8-10-2021	0.1	Truus Vernhout	n.v.t.
28-10-2021	0.2	Truus Vernhout	tekstueel en inhoudelijk H3 na bespreking met begeleidingscommissie VWS/VNG en met Transitieteam
23-11-2021	0.3	Truus Vernhout	review vanuit begeleidingscommissie verwerkt en H4 toegevoegd
3-12-2021	0.4	Truus Vernhout	begroting toegevoegd
9-12-2021	0.99	Truus Vernhout	laatste wijzigingen zoals besproken in de begeleidingscommissie (VWS en VNG)
3-01-2022	1.0	Truus Vernhout	projectorganisatie
14-11-2022	1.1	Truus Vernhout	aangepast n.a.v. tussentraject ambtelijke werkgroep Rijk/Gemeenten

Colofon

Ketenbureau i-Sociaal Domein
Leidseveer 2
3511 SB Utrecht

14-11-2022

Vragen? Stel ze via ketenbureau@i-sociaaldomein.nl

Inhoud

1	Inleiding	4
2	Historische context	5
2.1	Commissie Dannenberg	5
2.2	Bouwstenen Expertiseteam MO-BW-BG	5
2.3	Woonplaatsbeginsel en Norm voor Opdrachtgeverschap MO-BW	5
2.4	Aanvullende waarborgen ketenpartijen	6
3	Plan van aanpak	7
3.1	Doel van de ondersteuning	7
3.2	Planning	8
3.3	Ondersteuningsaanbod	8
3.3.1	Algemeen	8
3.3.2	Fase 2 opstarten implementatietraject	9
3.3.3	Fase 3 uitvoeren/ondersteunen implementatietraject	11
3.3.4	Fase 4 nazorg	14
4	Projectorganisatie en -beheer	15
4.1	Stakeholders	15
4.2	Organisatie van het implementatietraject (governance)	15
4.3	Uitvoering en aansturing	16
4.4	Afbakening taken binnen het implementatietraject	18

1 Inleiding

Het ministerie van VWS en de VNG hebben aan het Ketenbureau i-Sociaal Domein (KB) gevraagd om een implementatieplan te schrijven voor de invoering van het woonplaatsbeginsel voor Beschermd Wonen (BW). Het wetsvoorstel moet nog worden ingediend bij de Tweede Kamer maar de voorbereidingen zijn al gestart. De beoogde inwerkingtreding is gepland op 1 januari 2024 en om de uitvoering van dit wetsvoorstel te realiseren, is het nodig dat de betrokken partijen nu al voorbereidingen treffen. In september 2021 is een Transitieteam Beschermd Wonen ingesteld dat is gestart met fase 1: de voorbereiding van het in 2022 en 2023 uit te voeren implementatietraject. Die voorbereiding heeft de volgende twee producten opgeleverd:

1. een concept handreiking waarin het conceptwetsvoorstel wordt vertaald naar de dagelijkse praktijk van gemeenten en zorgaanbieders;
 2. een routekaart voor het implementatietraject.
- Het Ketenbureau neemt de landelijke coördinatie en ondersteuning op zich en het Transitieteam de regionale ondersteuning.

In februari van dit jaar (2022) besloot de staatssecretaris tot uitstel van de invoering van het woonplaatsbeginsel en het daarmee samenhangend nieuw verdeelmodel voor BW. De reden daarvoor was dat de formatie van het nieuwe kabinet meer tijd had gekost dan verwacht, waardoor het wetsvoorstel niet op tijd ingediend kon worden. De extra tijd die hierdoor beschikbaar kwam is benut voor het uitwerken van een aantal aandachtspunten, in samenhang met het advies van de Raad van State over het wetsvoorstel. Op 30 juni is in een bestuurlijk overleg (BO) tussen VWS en VNG is opnieuw commitment uitgesproken voor de doordecentralisatie van BW, onder aanname van een aantal extra waarborgen (waarover verderop in dit implementatieplan meer). Op 12 oktober heeft de staatssecretaris de Tweede Kamer geïnformeerd over de vervolgstappen. Op grond daarvan is het implementatietraject herstart, met aanpassing van enkele onderdelen van het oorspronkelijke implementatieplan, waarvan de strekking ongewijzigd is gebleven. Dit heeft geresulteerd in versie 1.1 van het plan.

Leeswijzer

In het volgende hoofdstuk 2 staat een korte beschrijving van de aanleiding om voor BW een woonplaatsbeginsel in te voeren, waarmee bepaald kan worden welke gemeente hiervoor verantwoordelijk is, uitgaande van het (historische) woonadres van de cliënt. Deze context maakt duidelijk waarom er bepaalde keuzes zijn gemaakt en welke doelen ermee beoogd zijn. In het daarop volgende hoofdstuk 3 staat de kern van het implementatieplan: de voorgestelde aanpak, tot welk resultaat die aanpak moet leiden en - op hoofdlijnen - het ondersteuningsaanbod dat wordt ontwikkeld. In hoofdstuk 4 staat hoe het traject wordt georganiseerd en welke partijen bij de uitvoering een rol spelen. Het implementatieplan wordt in hoofdstuk 5 afgesloten met een beschrijving van de voor de uitvoering van het plan benodigde mensen en het daarbij behorende budget.

2 Historische context

2.1 Commissie Dannenberg

Beschermd wonen is sinds 2015 een taak van gemeenten. Op verzoek van de VNG heeft in de loop van dat jaar een tijdelijke Commissie Toekomst Beschermd Wonen o.l.v. Erik Dannenberg zich gebogen over de vraag hoe gemeenten deze taak zouden moeten invullen. Hieruit is eind 2015 een visie voortgekomen 'Van beschermd wonen naar beschermd thuis', met daarin de volgende adviezen:

- help zoveel mogelijk mensen in hun eigen wijk en bij voorkeur ambulant want dat bevordert hun herstel (sociale inclusie);
- laat niet alleen de 43 centrumgemeenten maar alle 352 gemeenten de taak 'beschermd wonen' uitvoeren (doordecentralisatie), want dat leidt tot meer inzet op preventie en meer gevarieerde lokale voorzieningen voor inwoners;
- neem voldoende tijd voor het invoeringstraject (15 jaar).

2.2 Bouwstenen Expertiseteam MO-BW-BG

Sinds 2016 werken partijen gezamenlijk aan de realisatie van het advies van de 'Commissie Dannenberg'. Een door de VNG ingesteld expertiseteam MO-BW-BG (Maatschappelijke Opvang, Beschermd Wonen en Begeleiding) heeft in juli 2019 tien bouwstenen geformuleerd die als randvoorwaarden dienen voor een zorgvuldig proces richting doordecentralisatie en herverdeling van het beschikbare budget van centrumgemeenten naar alle gemeenten. Belangrijke punten uit dit advies zijn:

- een geleidelijke overgang van het huidige historische verdeelmodel naar een objectief verdeelmodel;
- verplichte regionale samenwerking;
- alleen voor nieuwe cliënten; de bestaande cliënten BW blijven (financieel) onder de verantwoordelijkheid van de centrumgemeenten vallen zo lang hun indicatie duurt;
- de herkomstgemeente is verantwoordelijk voor de kosten die worden gemaakt voor een inwoner die in een andere gemeente een beroep doet op BW.

In een bestuurlijk overleg tussen VNG, BZK en VWS is ingestemd met het invullen van deze bouwstenen op weg naar de doorcentralisatie van BW en de invoering van het nieuwe objectieve verdeelmodel voor BW.

2.3 Woonplaatsbeginsel en Norm voor Opdrachtgeverschap MO-BW

Het werken aan de bouwstenen voor het proces van doordecentralisatie, heeft tot twee andere relevante resultaten geleid. In het voorjaar van 2020 heeft AEF een onderzoek uitgevoerd waarin verschillende scenario's zijn beoordeeld. Uit dat onderzoek bleek de invoering van een woonplaatsbeginsel voor BW de beste optie om te realiseren dat de kosten voor BW ten laste komen van de herkomstgemeente in plaats van de aanmeldgemeente. Daar is wel een aanpassing van de wet voor nodig. De invoering van het woonplaatsbeginsel is de sterkste prikkel voor gemeenten om lokaal aanbod te ontwikkelen.

Met behulp van een woonplaatsbeginsel kan op basis van de woonplaats van de cliënt, worden bepaald welke gemeente verantwoordelijk is voor de financiering van het product Beschermd Wonen. Het in te voeren woonplaatsbeginsel geldt alleen voor nieuwe cliënten (instroom vanaf 1-1-2023) en het verschil met de huidige situatie is dat niet de gemeente waar de aanmelding binnenkomt verantwoordelijk is maar de gemeente van herkomst. Dat is de gemeente waar de cliënt woont of het laatst woonde of -als deze in een (bepaalde) instelling verblijft- de gemeente waar hij/zij direct daaraan voorafgaand woonde, tenzij dit langer dan 5 jaar geleden is. Als een cliënt binnen 12 maanden na beëindiging van BW zich

opnieuw aanmeldt voor BW, dan is daarvoor de oorspronkelijke gemeente weer verantwoordelijk.

Vervolgens hebben gemeenten in juni 2020 onderling afspraken gemaakt over een niet-vrijblijvende Norm voor Opdrachtgeverschap (NvO) bij de inkoop van MO en BW. Hiermee geven ze invulling aan de noodzaak om zowel onderling als met andere regio's goede samenwerkingssafspraken te maken. Alleen dan weten gemeenten waar ze aan toe zijn en wordt het belang van cliënten zo goed mogelijk gewaarborgd. Voor de implementatie van de NvO is een routekaart opgesteld met daarin een praktische vertaling van de acht afspraken die onderdeel uitmaken van de norm.

Met betrekking tot het woonplaatsbeginsel zijn vooral de volgende afspraken relevant:

- de afspraken die in het kader van de NvO over (samenwerking bij) de toegang en deskundigheidsbevordering;
- de wijze waarop lokaal maar ook regionaal en bovenregionaal aanbod wordt ingekocht;
- de wijze waarop de lokale toegang verbonden is met regionaal gecontracteerde zorg;
- het onderling uitwisselen van informatie over plekken elders alsook van uitstroom;
- goed overleg over de meest geschikte plaats voor een cliënt, gericht op diens herstel;
- het maken van onderlinge afspraken over cliënten die naar een andere regio verhuizen en/of voor wie het beschermd wonen afloopt (half jaar voor de geplande uitstroom), zoals vastgelegd in de overlegbepaling.

Ook zijn in het kader van de NvO de volgende uitgangspunten gedefinieerd:

- de beste plek voor herstel is doorslaggevend voor het plaatsen van een cliënt;
- regionaal aanbod is voorliggend (sociale inclusie en hulp dichtbij de eigen omgeving) tenzij dit voor de cliënt toch niet de beste plek is;
- onderlinge afspraak tussen gemeenten dat de regio voldoende passend aanbod heeft voor de behoeften van de eigen inwoners (mogelijk spanningsveld met instroom cliënten uit andere regio's).

Deze uitgangspunten zullen van invloed zijn op de afwegingen en keuzes die gemeenten gaan maken bij de invoering van het woonplaatsbeginsel.

2.4 Aanvullende waarborgen ketenpartijen

In de periode maart - juni 2022 heeft een werkgroep van (VWS, VNG en BZK) een aantal aandachtspunten uitgewerkt. Dit is gebeurd aan de hand van een aantal scenario's met een afwegingskader. Dit heeft geresulteerd in een positief advies om verder te gaan op de ingeslagen weg (invoering woonplaatsbeginsel en objectief verdeelmodel), onder een aantal aanvullende voorwaarden:

- wettelijke verankering van de plicht van gemeenten om op regionaal niveau samen te werken;
- invullen van extra waarborgen voor een geslaagde implementatie en uitvoering, zijnde:
 - het goed regelen van toezicht op de zorgaanbieder bij bovenregionale plaatsing;
 - aanvullende afspraken over de evaluatie van het verdeelmodel:
 - ☞ monitoring van bovenregionale plaatsing,
 - ☞ onderzoek naar financiële compensatie bij uitstroom,
 - ☞ en actualisatieonderzoek naar voorkomende (hoog specialistische) voorzieningen voor beschermd wonen en borging daarvan.
 - onderzoeken hoe de overlegbepaling ook van toepassing kan worden verklaard op tussenvormen van BW;
 - landelijke contractstandaarden BW ontwikkelen en borgen;
 - periodieke bestuurlijke evaluatie van de voortgang met alle stakeholders.

3 Plan van aanpak

3.1 Doel van de ondersteuning

Zoals in het vorige hoofdstuk is te lezen, is de keuze om een woonplaatsbeginsel voor Beschermd Wonen in te voeren het resultaat van een traject van de afgelopen jaren, dat gericht is op een transitie van 'beschermd wonen in een instelling naar een beschermd thuis met ondersteuning in de nabijheid'. Hierbij zijn de doordecentralisatie naar regiogemeenten, de overgang naar een objectief verdeelmodel en de invoering van het woonplaatsbeginsel instrumenten om die transitie te realiseren. Het doel van de ondersteuning van de implementatie van het woonplaatsbeginsel BW is het leveren van een bijdrage aan het succesvol invoeren van het woonplaatsbeginsel in de praktijk.

Beoogde resultaten

- Gemeenten (waaronder toegangsmedewerkers) en aanbieders zijn gefaciliteerd ten aanzien van kennis over het doel en de toepassing van het woonplaatsbeginsel BW en wat dit voor hen in de praktijk betekent.
- Een ondersteuningsaanbod in de vorm van handreikingen, procesbeschrijvingen, een helpdesk en andere praktische hulpmiddelen waarmee gemeenten en zorgaanbieders de benodigde voorbereidingen kunnen treffen voor de inwerkingtreding van het woonplaatsbeginsel op 1 januari 2024.
- Vanaf 1 januari 2024 kan op eenduidige wijze worden vastgesteld welke gemeente verantwoordelijk is voor iemand die zich aanmeldt voor Beschermd Wonen.
- Vanaf 1 januari 2024 is er een eenduidige en snelle werkwijze voor het bepalen van de beste plek voor herstel voor een cliënt.
- Er is een vangnetregeling voor situaties waarbij niet duidelijk is vast te stellen welke gemeente verantwoordelijk is en/of waarbij hierover een discussie ontstaat tussen gemeenten onderling of tussen een gemeente en een zorgaanbieder.
- Er is vanaf Q4 van 2023 een werkende escalatieroute voor knelpunten/conflicten die te maken hebben met de toegang tot Beschermd Wonen (via een centraal meldpunt).

Uitgangspunten voor de te leveren ondersteuning

Het Ketenbureau hanteert de volgende uitgangspunten bij het leveren van de gewenste ondersteuning:

- Eén overzichtelijke en laagdrempelige ingang voor alle ondersteuningsvragen. Hierbij wordt via een specifiek voor dit traject ingerichte 'community' aangesloten op het landelijk knooppunt van het Transitieteam.
- Aansluiten op bestaand ondersteuningsaanbod van derden.
- Vraaggestuurd waar kan, aanbodgericht waar het moet (vooruitdenken aan wat nodig is maar waar vanuit het werkveld nog geen aandacht voor is).
- Partijen aanmoedigen, informeren en inspireren om zelf in actie te komen en om ervaringen met elkaar te delen.
- Snelle reactie op vragen vanuit het veld: binnen twee werkdagen antwoord op een vraag en/of doorverwijzing naar het landelijk knooppunt voor maatwerkondersteuning in een regio.
- Gericht op een duurzame verandering door de betrokkenen op weg te helpen om zelf oplossingen te realiseren.

3.2 Planning

Het implementatietraject woonplaatsbeginsel BW bestaat uit de volgende fasen:

Fase 1: voorbereiden implementatietraject	najaar 2021 (buiten de scope van dit plan)
Fase 2a: opstarten implementatietraject	januari - februari 2022
Fase 2b: herstart implementatietraject	november 2022 - januari 2023
Fase 3: uitvoeren implementatietraject	februari - december 2023
Fase 4: nazorg	januari - juni 2024

3.3 Ondersteuningsaanbod

In deze paragraaf staat eerst een algemeen overzicht van het type ondersteuning dat gedurende het invoeringsjaar wordt geleverd vanuit het Ketenbureau, gevolgd door een gespecificeerd overzicht per fase van het traject.

3.3.1 Algemeen

1. Uitvoeren implementatieplan met routekaart

- inrichten projectorganisatie voor invoering woonplaatsbeginsel;
- kennis nemen van visie en belangen van de aan het project deelnemende partijen;
- coördinatie van het invoeringsproces (projectleiding);
- inventariseren knelpunten;
- ondersteunen proces van betrokken partijen om tot oplossingen te komen;
- faciliteren van de realisatie van die oplossingen;
- bewaken van de voortgang van het invoeringsproces;
- tijdig signaleren van risico's en deze agenderen;
- aansluiting met raakvlakken bewaken (zoals de gevolgen voor de gegevens-uitwisseling tussen partijen (iWmo), de contractering van de zorg, het eigen bijdrage proces richting CAK en andere onderdelen van de brede implementatie van de doordecentralisatie BW);
- signaleren van de gevolgen op de korte en lange termijn voor de uitvoeringslasten van de betrokken partijen (gemeenten, aanbieders);
- aandragen van voorstellen om de uitvoeringslasten die te maken hebben met het woonplaatsbeginsel BW omlaag te brengen.

2. Uitvoeren van de communicatiestrategie

- kennisoverdracht naar betrokkenen op alle niveaus (strategisch, beleidsmatig en uitvoerend);
- inrichten en onderhouden van een platform voor betrokkenen om ervaringen met elkaar te delen;
- ontsluiten van externe informatiebronnen;
- vraagbaak/helpdeskfunctie vormgeven, inclusief overzicht FAQ;
- ondersteunen informatievoorziening vanuit de betrokken partijen naar hun achterban c.q. cliënten;
- (doen) aanbieden van e-learning module(s).

3. Ondersteunen van de uitvoering van het invoeringstraject

- organiseren en faciliteren van de benodigde overleggen en (online) bijeenkomsten;
- verslag doen van de besluiten en actiepunten van de diverse overleggen;
- opstellen van processchema's en handreikingen die de uitvoering vereenvoudigen;
- het verzamelen en (doen) beantwoorden van gestelde vragen (helpdesk);
- het periodiek verzorgen van een voortgangsrapportage voor de stuurgroep van het project en voor de stuurgroep i-sociaal domein.

3.3.2 Fase 2 opstarten implementatietraject (januari 2022 - januari 2023, onderbroken van maart tot november 2022)

1. Inrichten community voor alle betrokkenen

De community is gedurende het implementatietraject een belangrijk platform voor het verspreiden van relevante informatie onder gemeenten, zorgaanbieders en andere betrokkenen. De daarvoor aangemaakte webpagina 'Groep Woonplaatsbeginsel Beschermd wonen' is al ten behoeve van fase 1 aangemaakt maar wordt in fase 2 uitgebreid met de volgende rubrieken:

- nieuws: voor alle updates, relevante nieuwsberichten e.d.
- agenda: aankondiging van (online) bijeenkomsten zoals een webinar, regioessie e.d.
- blog: ruimte voor korte verhalen, waar men ervaringen kan delen.
- vragen: voor het stellen en beantwoorden van vragen van betrokkenen aan het projectteam maar ook aan elkaar.
- bestanden: hier komen alle relevante documenten te staan, zoals de wettekst en MvT (zodra deze zijn vastgesteld), handreikingen, stroomschema's enz.

Voor al deze rubrieken wordt een actief contentbeleid gevoerd. Het aanbod wordt afgestemd met de communicatieadviseur Beschermd thuis van de VNG, zodat er over en weer tussen de websites gelinkt kan worden om alle relevante informatie onder de aandacht van de doelgroep te brengen.

2. Opstellen van de communicatiestrategie

Een effectieve communicatie tijdens het implementatietraject heeft de volgende doelen:

- het goed informeren, betrekken, faciliteren en ondersteunen van stakeholders zodat ze tijdig hun aandeel in het implementatieproces kunnen uitvoeren;
- bevorderen van het gevoel van urgentie bij de betrokken partijen;
- het managen van verwachtingen, vooral ten aanzien van de te leveren ondersteuning en het beroep dat wordt gedaan op het eigen initiatief en de zelfwerkzaamheid;
- werken aan vertrouwen bij gemeenten en zorgaanbieders;
- samenhang aanbrengen in de communicatieboodschappen vanuit gemeenten (en aanbieders) naar hun cliënten, zowel met betrekking tot de inhoud (zelfde boodschap) als de timing (zelfde moment).

Om dit te bereiken wordt planmatig een mix ingezet van communicatiemiddelen en -kanalen die voorhanden zijn, zoals de Groep Woonplaatsbeginsel Beschermd Wonen ('community'), nieuwsbrieven vanuit het Programma Beschermd Thuis, KB en VNG, social media (LinkedIn), organiseren van webinars en (online) sessies, enz. Het communicatieplan wordt in deze fase in samenspraak met het Transitieteam en de VNG vormgegeven en gedeeld met het veld. In december 2021 vindt daartoe een eerste bijeenkomst plaats om het strategisch kader in te vullen.

3. Kennismaken met de stakeholders en inventariseren aandachtspunten

Met elke ketenpartij (VWS, BZK, VNG, Valente, MIND) en een cliëntenvertegenwoordiger wordt een kennismakingsgesprek gevoerd. Dit gesprek biedt ruimte voor het inbrengen van specifieke onderwerpen die volgens hen een plekje moeten krijgen in het implementatietraject. De aan te leggen lijst is al deels gevuld op grond van het voortraject, met onder meer de volgende aandachtspunten:

- verhuizingen en/of verwijzingen van cliënten vanuit en naar een andere gemeente of regio;
- hoe omgaan met (tussen)vormen van BW die niet onder de wettelijke definitie vallen? bijvoorbeeld geclusterde woonvormen die op een andere wijze worden gefinancierd en waarbij de geleverde ambulante zorg dus onder 'reguliere Wmo' valt;
- op zoek naar herkomstgemeente: herkennen van tussenvoorzieningen en klassieke BW-plekken aan de hand van adresgegevens cliënt en het herkennen van andere zorgvoorzieningen zoals genoemd in de AMvB;
- gebruik van het 'vangnet' als de verantwoordelijke gemeente niet is vast te stellen en uitwerking van de consequenties;
- het uitvoeren van een praktijktoets op grond van virtuele casussen om vast te stellen of het voorgestelde woonplaatsbeginsel in alle gevallen tot een uitkomst leidt;
- mogelijkheid om budgetten samen te voegen door samenwerkende gemeenten en de daarbij behorende afspraken over administratie en contractering;
- samenloop met andere wetten (bv. instroom 18+ vanuit de Jeugdwet of overgang naar de Wlz);
- onbedoelde prikkel om iemand in of uit te laten stromen in een andere gemeente/regio (bv. om financiële redenen);
- ontbreken van passend (gespecialiseerd) aanbod, waardoor dit buiten de regio ingekocht moet worden;
- contracteren van zorgaanbieders waarmee een gemeente vanwege het woonplaatsbeginsel te maken gaat krijgen;
- invullen van regie en toezicht op afstand als de herkomstgemeente financieel verantwoordelijk is maar de cliënt toch buiten de regio BW ontvangt;
- administratieve overdracht van een cliënt door een centrumgemeente naar een regiogemeente;
- aanpassen van de gemeentelijke verordening MO-BW en/of toegangsprotocol om deze te laten aansluiten op de nieuwe wetgeving.

Bij het inventariseren van de aandachtspunten wordt gebruik gemaakt van wat al is opgenomen in de handreiking van het Transitieteam en het resultaat van een door de VNG uitgevoerd onderzoek naar mogelijke knelpunten bij de implementatie van het woonplaatsbeginsel BW. Ook het samen met betrokkenen formuleren van een 'klantreis' kan aanvullende inzichten verschaffen over mogelijke hindernissen in het proces.

Tezamen met de resultaten van de kennismakingsronde en inventarisatie van de aandachtspunten, leidt dit in deze fase tot de volgende inzichten/producten:

- een krachtenveldanalyse waarop de communicatiestrategie kan worden aangepast (op maat maken ondersteuningsaanbod);
- een overzicht van alle aandachtspunten: deze worden in het projectteam beoordeeld of ze tot de scope van het implementatietraject behoren en als dat zo is, krijgen ze een plek in het implementatietraject; bijvoorbeeld door er een kennissessie voor te organiseren en/of een werkatelier met experts vanuit het werkveld om gedurende een korte periode met het specifieke thema aan de slag te gaan;
- een risico-analyse.

4. Organiseren webinar om het wetsvoorstel uit te leggen

Voorgesteld wordt om elk kwartaal een webinar van een uur te organiseren over een onderwerp dat op dat moment relevant is. Het eerste webinar gaat over de wet en het toepassen van het woonplaatsbeginsel in de praktijk. De concept handreiking en routekaart van het Transitieteam kunnen dan worden toegelicht.

5. Inrichten of herbevestigen van de projectorganisatie voor het implementatietraject

De projectorganisatie zelf komt in een volgende paragraaf aan de orde. Maar in fase 2 volgt een nieuwe uitnodiging aan de betrokkenen om deel te nemen aan het projectteam, de brede klankbordgroep of aan één van de expertteams die een advies gaan uitbrengen over een bepaald onderwerp. De overleggen worden vervolgens direct opgestart. We sluiten daarbij zoveel mogelijk aan op de overlegstructuur van fase 1.

6. Faciliteren contactpersonendatabase (indien wenselijk)

Bij de doordecentralisatie gaat het om samenwerken, tussen gemeenten onderling maar ook tussen gemeenten en zorgaanbieders, gemeenten en woningcorporaties enz. In de startfase wordt gepeild of er behoefte is of gaat ontstaan aan een contactpersonen-database voor toegangsmedewerkers van centrumgemeenten. Die kunnen we faciliteren naar het voorbeeld van het woonplaatsbeginsel jeugd. Er is bij de VNG al ervaring met zo'n centrale contactpersonenlijst.

3.3.3 Fase 3 uitvoeren/ondersteunen implementatietraject (februari - december 2023)

1. Ontwikkelen, uitbreiden en onderhouden van een toolkit

Gedurende het jaar wordt naar behoefte allerlei materiaal ontwikkeld dat gemeenten en zorgaanbieders helpt bij de door hen te treffen voorbereidingen voor de invoering van het woonplaatsbeginsel. We noemen het niet voor niets een 'toolkit': het materiaal moet praktisch zijn en goed te hanteren. We kunnen hierbij putten uit de ervaringen die we hiermee hebben opgedaan tijdens de invoering van het nieuwe woonplaatsbeginsel voor jeugdzorg en hierdoor waarschijnlijk ook wat tijdswinst boeken omdat we beter kunnen inschatten waar op enig moment behoefte aan is. Het gebruik van de toolkit kan niet worden afgedwongen maar via gerichte communicatie worden gemeenten en aanbieders verleid om er gebruik van te maken en de daarin opgenomen richtlijnen en werkwijzen te volgen.

De toolkit bestaat uit:

- **Handreikingen** voor diverse onderwerpen, die beschrijven hoe met een bepaald vraagstuk moet worden omgegaan of hoe een bepaald resultaat behaald kan worden. Bijvoorbeeld een handreiking c.q. 'keuzehulp' voor het maken van contractafspraken met aanbieders in een andere regio door een herkomstgemeente.
- **Landelijke afspraken/richtlijnen** die zorgen voor uniformiteit in handelen, daar waar dat is gewenst, bijvoorbeeld ten aanzien van de wijze waarop het moment waarop cliënten worden geïnformeerd over de op handen staande veranderingen.
- **Stroomschema's** die op een heldere wijze inzichtelijk maken hoe een bepaald proces eruit ziet, bijvoorbeeld hoe een aanmeldgemeente kan vaststellen welke gemeente verantwoordelijk is voor BW.
- **Modelovereenkomsten** voor bijvoorbeeld het maken van een maatwerkafpraak met een zorgaanbieder of het geven van een mandaat van de ene aan een andere gemeente.
- Ook een **contactpersonendatabase** kan deel uitmaken van deze toolkit.

2. Delen van goede praktijkvoorbeelden in de community

Ervaringen uit de praktijk en daarbij opgedane leerpunten worden (via blogs) gedeeld in de Groep Woonplaatsbeginsel BW. We stimuleren gemeenten om zelf dit platform te zoeken als ze iets te delen hebben maar verwachten ook via de kortdurende ondersteuningstrajecten vanuit het Transitieteam input te krijgen. Door kennis te nemen van slimme keuzes die gemeenten hebben gemaakt en/of goede resultaten die met een bepaalde aanpak zijn behaald, kan het implementatieproces worden versneld. Gemeenten kunnen van elkaar leren.

3. Formats ontwikkelen voor het aanpassen van informatiesystemen

Zowel gemeenten als aanbieders zullen in hun administratie en de in gebruik zijnde software aanpassingen moeten doorvoeren, bijvoorbeeld om cliënten uit andere regio's te kunnen koppelen aan de verantwoordelijke herkomstgemeente. Voor deze informatieprocessen worden landelijke standaardformats ontwikkeld, waarin staat om welke gegevens het gaat en in welke vorm en/of volgorde deze het beste kunnen worden opgeslagen en/of met elkaar worden gedeeld. Deze formats worden als adviezen voor het (her)inrichten van de informatiehuishouding bij gemeenten en zorgaanbieders in de praktijk getoetst en beschikbaar gesteld.

4. Opzetten, uitvoeren en begeleiden van praktijkproeven

Sommige procesvoorstellen of oplossingen voor vraagstukken zullen eerst in een kleine setting in de praktijk moeten worden getoetst op hun bruikbaarheid. In zo'n geval zoeken we een paar gemeenten en/of aanbieders die hiervoor de benodigde expertise in huis hebben en dit gezamenlijk met ons willen doen. De resultaten leiden tot een verfijning van het procesvoorstel of de tooling, voordat ze breed worden gedeeld. Begin 2022 wordt gestart met een praktijkproef waarin wordt bezien hoe 'twijfelgevallen' moeten worden beoordeeld, d.w.z. casussen waarbij het niet meteen duidelijk is welke gemeente daarvoor verantwoordelijk is in het kader van het woonplaatsbeginsel.

5. Organiseren van (online) bijeenkomsten

Er worden verschillende type bijeenkomsten ingezet:

- **webinar:** geschikt om een grote groep gelijktijdig te informeren over een bepaald onderwerp of een voorgesteld proces ten behoeve van de implementatie van het woonplaatsbeginsel; we voorzien er ongeveer 4, waarvan 1 aan het begin van het jaar om betrokkenen te informeren over het implementatietraject en vervolgens nog een paar voor het overbrengen van informatie over de aanpak ten aanzien van specifieke onderwerpen (bv. bovenregionale inkoop van BW, contracteren van nieuwe zorgaanbieders, regievoering op afstand enz.). Er is weliswaar een chatfunctie waarin vragen kunnen worden gesteld en beantwoord, maar webinars hebben overwegend het karakter van éénrichtingverkeer.
- **interactieve sessies:** naast de genoemde webinars worden meerdere sessies gepland in een omgeving waar wel interactie mogelijk is. Dit kan de vorm aannemen van op de regio geïntereerde sessies of algemene inloopspreekuren rond een specifiek thema. Het aantal belangstellenden bepaalt het aantal sessies omdat het aantal deelnemers per sessie beperkt is om voldoende interactiemogelijkheden te garanderen. Door deze sessies online aan te bieden is de benodigde voorbereidings- en reistijd voor zowel de organisatoren als de deelnemers beperkt. En vanwege de lockdown in de corona-periode is iedereen inmiddels gewend geraakt aan deze manier van uitwisselen 'op afstand'.

- **training/e-learning:** dit middel wordt naar behoefte ingezet. Het kan bijvoorbeeld voor toegangsmedewerkers bij gemeenten nuttig zijn om ze bij te scholen in de nieuwe werkwijze. Als zich een scholingsvraag voordoet wordt eerst beoordeeld of deze niet al ingevuld wordt of kan worden door een reguliere opleidings- of adviesorganisatie of de VNG (leergang).

6. Genereren van voortgangsinformatie voor betrokkenen en opdrachtgever

Op grond van de contacten in het werkveld door het projectteam maar ook via de experts van het Transitieteam en de regioadviseurs opdrachtgeverschap/opdrachtnemerschap Sociaal Domein, krijgen we een beeld van de voortgang van het implementatietraject¹. Deze informatie wordt periodiek gedeeld met de opdrachtgever en de stuurgroep maar ook met de betrokkenen in het werkveld. Op die manier is iedereen op de hoogte van de stand van zaken, kunnen successen worden gevierd en impulsen worden gegeven om meer vaart te maken waar dat nodig is.

7. Ontwikkelen communicatierichtlijn en voorbeeldmateriaal voor informeren cliënten

Bij het beschrijven van de communicatiestrategie in fase 2 is dit punt al genoemd: om verwarring in het land te voorkomen, is het belangrijk samenhang aan te brengen in de communicatieboodschappen vanuit gemeenten (en aanbieders) naar hun cliënten, zowel met betrekking tot de inhoud (zelfde boodschap) als de timing (zelfde moment). Hiertoe wordt samen met het veld een communicatierichtlijn opgesteld en ook voorbeeldteksten gemaakt die op de website en/of in brieven van gemeenten en zorgaanbieders kunnen komen te staan.

8. Meldpunt voor in de praktijk ervaren knelpunten

Last but not least nemen we nog een punt over dat bij de implementatie van het woonplaatsbeginsel voor jeugdzorg effectief is gebleken: het instellen van een meldpunt (mailadres) waar actuele problemen kunnen worden gemeld die ontstaan tijdens en/of direct na de invoering van het woonplaatsbeginsel Beschermd Wonen.

Dit meldpunt heeft het volgende effect:

- Gemeenten en zorgaanbieders hebben een duidelijk herkenbare plek waar ze terecht kunnen met concrete knelpunten die ze ervaren (N.B. dus niet de door hen verwachte knelpunten, die horen thuis in de vragenrubriek van de community).
- Op landelijk niveau krijgt het projectteam, de stuurgroep en dus ook de opdrachtgever een overzicht van welke problemen er spelen en in welke omvang.
- Er kan snel worden geacteerd op meldingen om te voorkomen dat een situatie escaleert.

Een belangrijke randvoorwaarde voor het slagen van zo'n meldpunt is dat er binnen één werkdag door het KB contact wordt gelegd met de indiener van de melding en er opvolging aan wordt gegeven via de regioadviseur en - indien nodig - een inhoudelijk expert van het Transitieteam. Mocht dit onvoldoende zijn dan vindt escalatie plaats via een bestuursdelegatie van de VNG. Als een dreigend conflict daarmee niet kan worden opgelost, is opschaling naar de Geschillencommissie mogelijk.

¹ In januari 2022 is een regioscan beschikbaar gekomen, inclusief een risico-analyse. Met behulp daarvan kan wellicht een 'thermometer' worden ontwikkeld waarmee we ook op grond van kwantitatieve gegevens de voortgang kunnen volgen. Dit wordt in fase 2b (november - januari) onderzocht.

3.3.4 Fase 4 nazorg (januari-juni 2024)

Ook na de inwerkingtreding van het woonplaatsbeginsel Beschermd Wonen zal er nog een, zij het beperkte, ondersteuningsbehoefte zijn. In de eerste helft van 2024 worden de eerste ervaringen met het werken volgens het woonplaatsbeginsel opgedaan. Dit zal vragen oproepen en er zullen onvoorziene knelpunten ontstaan die opgelost moeten worden. Voorgesteld wordt om in deze periode in elk geval het meldpunt in de lucht te laten en de vraagbaakfunctie.

4 Projectorganisatie en -beheer

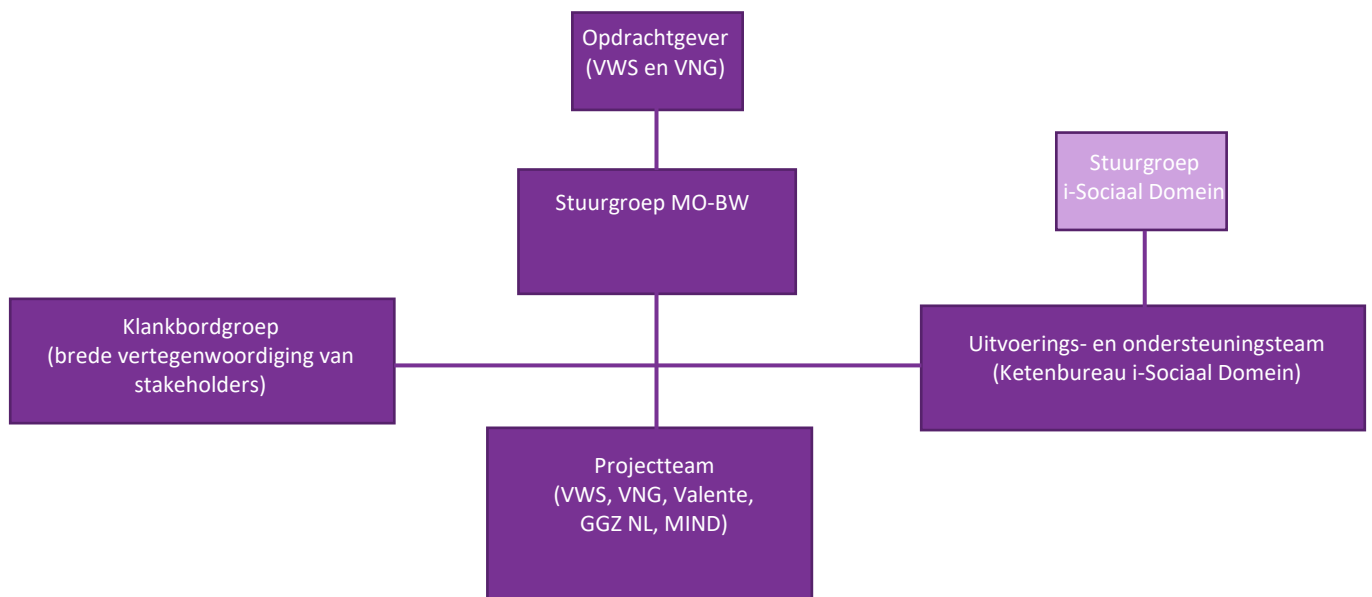
4.1 Stakeholders

Dit zijn de belanghebbenden bij het implementatietraject:

- VNG/gemeenten (afdelingen MO, schuldhulpverlening e.d.)
- zorgaanbieders BW
- (vertegenwoordiging van) cliënten (cliënten, cliëntondersteuners, naasten)
- Rijk (ministeries van VWS en BZK)
- zorgverzekeraars (raakvlak met Zvw)
- zorgkantoren (raakvlak met Wlz)
- SVB (in verband met houders van een persoonlijk budget (PGB))

Deze stakeholders krijgen, al naar gelang hun positie, een meer of minder actieve rol in het implementatietraject. Dat wil zeggen dat een deel wordt uitgenodigd om onderdeel uit te maken van de projectorganisatie (projectteam of klankbordgroep). De overige worden goed geïnformeerd via de community en andere beschikbare kanalen.

4.2 Organisatie van het implementatietraject (governance)

Opmerking: de stuurgroep i-Sociaal Domein maakt geen deel uit van de projectorganisatie maar is de opdrachtgever van het Ketenbureau i-Sociaal Domein.

4.3 Uitvoering en aansturing

In deze paragraaf worden de afzonderlijke rollen toegelicht en de frequentie van het overleg van de diverse onderdelen van de projectorganisatie.

Opdrachtgever

Het Ministerie van VWS en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten vervullen gezamenlijk het opdrachtgeverschap voor de uitvoering van het implementatieplan. Hun taak is het initiëren van het project, het bewaken van de voortgang en het signaleren van (dreigende) verstoringen en het op grond daarvan bijsturen.

Projectleiding

De dagelijkse leiding over de implementatie-ondersteuning ligt bij de projectleider. Deze is onderdeel van het uitvoerings- en ondersteuningsteam van het KB en tevens voorzitter van het projectteam. De projectleider bewaakt de voortgang, coördineert de uit te voeren werkzaamheden, stemt af met betrokkenen, signaleert risico's die het proces kunnen verstoren en verzorgt de (tussen)rapportages aan de stuurgroep. De projectleider zit het overleg van het projectteam en de bijeenkomsten van de klankbordgroep voor en vormt de verbindende schakel tussen de stuurgroep en het projectteam.

Stuurgroep MO-BW

De al bestaande stuurgroep MO-BW is, naast de opdrachtgever, mede verantwoordelijk voor het realiseren van het doel van de opdracht aan het projectteam. De stuurgroep is bevoegd besluiten te nemen over de uitvoering van de opdracht. Eventuele issues of discussies waar het projectteam niet uitkomt, worden aan de stuurgroep voorgelegd. Deze stuurgroep fungeert ook als 'zeef' om te bepalen of er onderwerpen zijn die in een ander gremium moeten worden besloten (bv. Commissie ZJO of de ALV van de VNG), bijvoorbeeld voor afspraken die voor gemeenten een dwingend karakter moeten hebben.

Er is bewust voor gekozen om zo weinig mogelijk 'lagen' aan te brengen tussen de opdrachtgever en het projectteam. Daarom wordt geen aparte stuurgroep gevormd voor de implementatie van het woonplaatsbeginsel, dat een deelproject is van het programma Beschermd Thuis. De projectleider neemt als adviseur vanuit het projectteam deel aan het overleg van de stuurgroep. Indien nodig kunnen op uitnodiging van de stuurgroep, naast de projectleider, ook andere leden uit het projectteam of een expert (incidenteel) deelnemen aan het overleg van de stuurgroep om een specifiek agendapunt toe te lichten. De stuurgroep MO-BW komt één keer in de 2 maanden bij elkaar.

Projectteam

Het projectteam is verantwoordelijk voor het behalen van het gewenste projectresultaat, binnen de door de stuurgroep gestelde kaders. In het projectoverleg wordt de dagelijkse gang van zaken en voortgang van de implementatie besproken. Het projectteam neemt alle besluiten die nodig zijn voor het behalen van het beoogde resultaat, voor zover ze passen bij de doelstelling van de opdracht en binnen de gestelde kaders vallen. Tevens bereidt het projectteam de door de stuurgroep te nemen besluiten voor over zaken die buiten de bevoegdheid van het projectteam vallen of waarover het projectteam geen consensus kan bereiken. Het projectteam is verantwoording verschuldigd aan de stuurgroep.

In het projectteam zitten de inhoudsdeskundige vertegenwoordigers van VWS, VNG, de brancheverenigingen van zorgaanbieders en de communicatieadviseur en projectondersteuner van het uitvoerings- en ondersteuningsteam KB. Afhankelijk van de agenda kan ook een expert incidenteel deelnemen aan het overleg. De projectleider zit het overleg van het

projectteam voor. Het projectteam heeft elke 3 weken overleg. Die frequentie kan in de loop van het project (tijdelijk) worden verhoogd tot 1x in de 2 weken.

Klankbordgroep

De klankbordgroep fungeert als klankbord voor alle belanghebbenden en borgt vanuit die rol de verbinding met het veld. De klankbordgroep wordt door het projectteam betrokken bij het toetsen van de haalbaarheid van voorgestelde oplossingen, producten en processen. De klankbordgroep neemt geen besluiten maar adviseert het projectteam en vervult een ambassadeursrol in het werkveld door het creëren van draagvlak bij de betrokkenen. De klankbordgroep bestaat uit een brede vertegenwoordiging vanuit gemeenten, aanbieders en cliëntvertegenwoordigers. Elke twee à drie maanden (zo vaak als nodig wordt geacht) vindt een (online) bijeenkomst van de klankbordgroep plaats.

Werkgroepen op ad hoc basis

In het voorgaande hoofdstuk is al aangegeven dat er gedurende het traject tijdelijke werkgroepen zullen worden gevormd voor het uitwerken van specifieke onderwerpen. Hierin zullen dan inhoudsdeskundigen (veelal uit de praktijk) zitting nemen. Deze werkgroepen maken geen structureel onderdeel uit van de projectorganisatie. De resultaten worden in de vorm van een advies voorgelegd aan het projectteam.

Samenwerkingspartners

Ook geen onderdeel van de projectorganisatie maar wel essentieel voor de uitvoering van het implementatietraject is de inzet van de regioadviseurs opdrachtgever- en opdrachtnemerschap. Zij vormen niet alleen de eerste stap in de escalatieladder voor als er problemen (dreigen te) ontstaan, maar ze fungeren ook als schakel tussen het projectteam en het werkveld. Signalen uit het veld zijn relevant voor het projectteam en anderzijds kunnen regioadviseurs ook een rol spelen bij het uitdragen van boodschappen vanuit het projectteam. Ze dragen ook informatie aan voor het actualiseren van het dashboard BW.

Naast de regioadviseurs zijn er ook anderen waarmee afstemming wordt gezocht en/of mee wordt samengewerkt op momenten dat dit relevant is (bijvoorbeeld bij een gezamenlijke uitvraag onder gemeenten en/of zorgaanbieders of bij het publiceren van de nieuwsbrief Beschermd Thuis). Dan valt bijvoorbeeld te denken aan:

- werkgroep eigen bijdrage: werken aan de invoering van een nieuwe iEb-berichtenstandaard;
- ZonMw: ontwikkelt leertrajecten voor toegangsmedewerkers.

4.4 Afbakening taken binnen het implementatietraject

Het Ketenbureau en het Transitieteam vullen vanaf 1 januari 2022 gezamenlijk de behoefte aan ondersteuning in. Hieronder staat hoe de geboden ondersteuning op elkaar aansluit en elkaar aanvult.

Ondersteuning vanuit Ketenbureau i-SD	Ondersteuning vanuit Transitieteam
gericht op generieke, regio-overstijgende behoeften aan ondersteuning: <ul style="list-style-type: none"> • beantwoorden van vragen • beschikbaar stellen toolkit 	meerdaagse ondersteuning op maat aan een specifieke gemeente of regio, vanuit een expertpool, in de brede context van de toegang tot BW
focus op invoering woonplaatsbeginsel BW: <ul style="list-style-type: none"> • bepalen verantwoordelijke gemeente • onderzoek naar beste plaats voor herstel • overlegbepaling 	focus op de brede transitie van 'beschermd wonen naar beschermd thuis', dus ook de overgang naar een ander financieringsstelsel (objectief verdeelmodel)
generieke ondersteuning voor zowel gemeenten/regio's als zorgaanbieders en andere (direct) betrokkenen	maatwerkondersteuning wordt alleen ingezet op aanvraag van gemeenten/regio's

De ondersteuning waarover dit implementatieplan gaat beperkt zich dus tot:

- generieke ondersteuning die op landelijk niveau wordt beschikbaar gesteld voor regionale en lokale ketenpartners;
- ondersteuning die direct te maken heeft met de invoering van het woonplaatsbeginsel voor Beschermd Wonen.

**Samen werken we aan een krachtige en toekomstbestendige uitvoering
van de Wmo en Jeugdwet**

| Ketenbureau@i-sociaaldomein.nl | www.i-sociaaldomein.nl |